

Organik Zeytin Üreticilerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Organik Tarım Konusundaki Bilgi Düzeyi ve Yaklaşımları

Damla Özsayın^{1*}, Sibel Tan², Bengü Everest²

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Organik Tarım İşletmeciliği Bölümü, 17760 Gökçeada/Çanakkale, Türkiye

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 17020 Çanakkale, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş 29 Temmuz 2018
Kabul 21 Eylül 2018

Anahtar Kelimeler:

Gökçeada
Likert ölçeği
Organik tarım
Zeytin
Bilinç düzeyi

*Sorumlu Yazar:

E-mail: dozsayin@comu.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmada, Çanakkale'nin Gökçeada ilçesinde organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin sosyo-ekonomik yapısının incelenmesi ve onların organik tarım konusundaki bilgi düzeyi ve yaklaşımlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın ana materyalini, tamsayım yöntemiyle belirlenen organik zeytin yetiştiriciliği yapan 121 işletmeden anket yoluyla elde edilen veriler oluşturmaktadır. Veriler, 2016-2017 yılı üretim dönemini kapsamaktadır. Araştırma verilerinin analizinde, tanımlayıcı istatistikler ve 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; üreticilerin genel yaş ortalaması 53,6, ortalama eğitim süresi 7,5 yıl, ortalama hane halkı büyüklüğü 3,7 kişi, organik zeytincilik deneyimi 8,3 yıl ve üreticilerin %10,7'sinin en yüksek gelire (50,001₺-60,000₺) sahip olduğu belirlenmiştir. Organik zeytin yetiştiriciliği yapan üreticilerin organik tarım konusunda en fazla bilinç düzeyinin "organik tarımda, sağlığa ve doğaya zararlı kimyasallar kullanılmaz" kavramına ilişkin olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, bu çalışmanın ilçe ekonomisinin gelişimine ve kırsal kalkınmaya katkı sağlaması beklenmektedir.

Turkish Journal of Agriculture - Food Science and Technology, 6(11): 1622-1629, 2018

The Socio-Economic Structure of Farmers Related to Organic Olive Cultivation and The Knowledge Level and Approaches Towards Organic Agriculture

ARTICLE INFO

Research Article

Received 29 July 2018
Accepted 21 September 2018

Keywords:

Gökçeada
Likert scale
Organic agriculture
Olive
Consciousness level

*Corresponding Author:

E-mail: dozsayin@comu.edu.tr

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine of socio-economic structure of farmers related to organic olive cultivation activity in Gökçeada district of Çanakkale province in Turkey and to determine the knowledge level and approaches towards their organic agriculture. The data of the present study were obtained by survey from 121 farms related to organic olive cultivation determined by using the whole counting method. Data cover the production period in 2016-2017. Descriptive statistics and 5-point Likert-type scale was used to analyse the data. According to the results of study, it was found that the average age of farmers was 53.6 years, the average year of schooling of farmers was 7.5, the average household size was 3.7 persons, the average experience of farmers in organic olive cultivation was also 8.3 years and 10.7% of the farmers had the highest income (50.001₺-60.000₺). Furthermore, the most consciousness level about organic agriculture was determined as "not use hazardous chemicals for nature and health in organic agriculture" concept for farmers that make organic olive cultivation. As a result, this study is expected to contribute the development of district's economy and to rural development.

DOI: <https://doi.org/10.24925/turjaf.v6i11.1622-1629.2155>

Giriş

Akdeniz ikliminin en belirgin meyvelerinden biri olan zeytin, uygun iklim koşullarına sahip alanlarda toprak içeriği bakımından fazla seçicilik göstermeden yetiştirilebilme özelliğine sahip olan bir bitkidir. Zeytinin bu özelliği ise mevcut alanların iyi bir şekilde değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır (Tunalıoğlu, 1995; Köksal, 2009; Özsayın ve ark., 2015). Bu nedenle, zeytin hem tarımdaki konumu hem de dane ve yağa işlenme gibi alternatifli olarak değerlendirilebilme özelliklerinden dolayı oldukça önemli bir gıdadır (Tzouvelekas ve ark., 2001). Türkiye’de 1980’lerin başından itibaren hızla yaygınlaşan organik tarım uygulamaları, organik zeytin yetiştiriciliğinde de kendini göstermiştir. Özellikle, son yıllarda bu faaliyet ülkemizde önem kazanan bir kavram haline gelmiştir (Köksal, 2009).

Ürün çeşitliliği ve tarımsal üretim açısından önemli bir konuma sahip olan Çanakkale ilinde, başta zeytin ve üzüm olmak üzere çok sayıda organik ürün yetiştirilmektedir. Bu durum, Çanakkale’nin ilçeleri açısından incelendiğinde; Gökçeada’nın organik tarım üretiminde, Ayvacık ilçesinden sonra ikinci sırada geldiği görülmektedir (Anonim, 2016). Ancak, bilindiği üzere adalar etrafı suyla çevrili kara parçası olma özelliklerine bağlı olarak, coğrafi açıdan ayrı bir yapıya sahiptirler. Bu durum, onların ana karaya göre farklı bir sosyo-ekonomik yapı kazanmasına neden olmaktadır (Emecen, 2002). Adalara özgü bu özellikler nedeniyle; Çanakkale ili Ayvacık ilçesinin organik tarımda birinci sırada olmasına rağmen Gökçeada’nın bu çalışma kapsamına alınma nedenleri arasındadır. Ayrıca, adaların bu stratejik özelliklerinin yanısıra Gökçeada’da uzun yıllar kimyasal gübre ve ilaç kullanımının az olması ve sanayileşmenin olmaması gibi bazı özellikler ilçenin organik ürün yetiştiriciliği konusunda daha avantajlı olmasını sağlamıştır.

Organik zeytincilik konusunda çok sayıda yerli ve yabancı literatür bulunmaktadır. Daha önce yapılmış olan bilimsel çalışmaların önemli bir kısmı, bu faaliyet alanını ya genel uygulamalar ile sosyo-ekonomik açıdan değerlendirerek pazarlama sorunlarını ele almakta ya da konvansiyonel ve organik zeytincilik ile uğraşan işletmeleri üretimleri açısından karşılaştırılmaktadır (Tzouvelekas ve ark., 2001; Lansink ve ark., 2002; Köksal, 2009; Olgun ve ark., 2008). Gökçeada’da ise organik zeytincilik konusunda yürütülen sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (Aktürk, 2009; Everest ve ark., 2010; Özsayın ve ark., 2015). Ayrıca, ilçede daha önce yürütülmüş olan bu çalışmalar ile araştırma konusu olan çalışma arasında konu, kapsam ve içerik bakımından farklılık olup ilçede, organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin sosyo-ekonomik yapısını ve onların organik tarım konusundaki bilgi düzeyi ve yaklaşımlarını birlikte ele alarak inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu nedenle, bu çalışmanın organik zeytin üreticilerinin profil yapısının belirlenmesi ve onların organik tarım konusundaki yaklaşımlarının ortaya konulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada, organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin sosyo-ekonomik yapısının incelenmesi ve onların organik tarım konusundaki bilgi düzeyi ve

yaklaşımlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilecek bulguların, ilçe ekonomisine, kırsal kalkınmaya ve organik zeytincilik konusunda yapılacak daha sonraki çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Materyal ve Metot

Materyal

Çalışmada, araştırma materyali olarak birincil ve ikincil verilerden yararlanılmıştır. Buna göre; Gökçeada ilçesinde organik zeytincilik faaliyetiyle uğraşan üreticiler ile yapılan anketler araştırmanın birincil veri kaynaklarını, araştırma konusu ile ilgili diğer bilimsel çalışmalar, bazı kurumların yapmış oldukları yayınlar ile resmi istatistikler ise araştırmanın ikincil veri kaynaklarını oluşturmaktadır.

Metot

Gökçeada ilçesinin merkez ve köylerindeki işletmelerin belirlenmesi aşamasında İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü’nün 2016 yılı kayıtlarından yararlanılmıştır (Anonim, 2016). Buna göre; ilçede organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üretici sayısının 169 olduğu belirlenmiştir. Bu sayının 121’ini sertifikalı, 48’ini ise geçiş sürecindeki üreticiler oluşturmaktadır. İlçenin organik zeytincilik faaliyeti ile ilgili bu veri ve bilgiler dikkate alındığında; araştırma konusu olan verilerin güvenilirliği ve elde edilen sonuçların yorumlana bilirliği açısından çalışma örnekleminde ana kitle olarak, organik tarım sertifikasına sahip organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin seçilmesine karar verilmiştir.

Çalışmadaki toplam üretici sayısının 121 olduğu dikkate alındığında; çalışma kapsamında belirlenen zaman ve maddi olanaklara göre bu işletmelerin tamamına ulaşılabilme imkânının olması nedeniyle, ana kitleden örnekleme yoluna gidilmemiştir. Bu durumda; tamsayım uygulaması ile çalışma kapsamındaki işletmelerden istenilen veriler, işletmelerin tamamına ulaşılarak anket yoluyla elde edilmiştir (Karagölge ve Peker, 2002). Anketlerin uygulanması aşamasında ise yüz yüze görüşme tekniği yönteminden yararlanılmıştır. Anket uygulanan işletme sayısı ise ilçe merkezi ve köylerinde dağılım göstermektedir (Çizelge 1).

Çizelge 1 Anket uygulanan üretici sayısı (Yer: Çanakkale/Gökçeada)

Table 1 The number of farmer conducted survey (Place: Çanakkale/Gökçeada)

Köy	Organik zeytincilik
Merkez	19
Eski Bademli	10
Yeni Bademli	14
Şirinköy	11
Tepeköy	9
Dereköy	17
Uğurlu	16
Eşelek	13
Zeytinliköy	12
Toplam	121

Çalışmada, üreticilerin sosyo-ekonomik yapısı ile ilgili değerlendirme yapılırken üreticilerden elde edilen verilerin işletme büyüklüklerine göre değişip değişmediğini saptamak için işletmeler, organik zeytin üretim alanlarına göre gruplara ayrılmıştır. Buna göre; organik zeytin üretim alanı 1-25 dekar arasında olanlar işletmeler 1. grup (%75,2), 26-50 dekar arasında olanlar 2. grup (%14,9) ve 51 dekar ve üzeri olanlar ise 3. grup (%9,9) olarak belirlenmiştir.

Çalışma verilerinin analizinde ise SPSS paket programı kullanılmıştır (SPSS, 2008). Ayrıca, popülasyonun tanımlayıcı istatistiklerinin belirlenmesi aşamasında da oransal değerler (%) ile ortalamalardan yararlanılmıştır (Uzgören, 2012). Kullanılan veri setlerinin yapılacak analizler açısından güvenilirliğinin tespitinde de güvenilirlik analizinden yararlanılmıştır. Bu analiz ise örnekleme oluşturan birimler üzerinden veri toplama amacıyla geliştirilen ve ölçme aracını oluşturan ifadelerin, kendi aralarında tutarlılık gösterip göstermediğini test etmek amacı ile kullanılmaktadır (Nakıboğlu, 2007; Ural ve Kılıç, 2006). Ölçek güvenilirliğinin test edilmesinde kullanılan farklı yöntemler bulunmasına karşın tercih edilen en yaygın yöntem Cronbach Alpha (α) katsayı değerinin bulunmasıdır (Özdamar, 2013). Bu çalışmanın amacı ve veri özellikleri dikkate alındığında, güvenilirlik analizi için Cronbach Alpha (α) yöntemi tercih edilmiştir. Cronbach Alpha (α) katsayı değerinin büyüklüğüne göre; ölçeğin güvenilirliği ve iç tutarlılığı $0,60 \leq \alpha < 0,70$ arasında ise ölçek yeterli güvenilirlik düzeyine sahip, $0,70 \leq \alpha < 0,90$ arasında ise yüksek güvenilirlik düzeyine sahip ve $\alpha \geq 0,90$ ise çok yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olarak yorumlanmaktadır (Ural ve Kılıç, 2006; Nakıboğlu, 2007; Özdamar, 2013). Organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin organik tarım konusundaki bilgi düzeyi ve yaklaşımlarının belirlenmesinde ise Likert ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, bireyin kendisi hakkında bilgi verme esasına dayanmaktadır. Bireylerin bir konudaki davranış puanlarını belirlemeye sağlayan bu yöntemde, k sayıda sorunun her biri için farklı sayıda seçenekler belirlenmektedir. Bunlar sıralı biçimde ardışık olarak dizilerek, dengeli ya da sıralı sayısal değerlerle puanlandırılır. Her birey puanına göre toplam ölçek üzerinde bir yerde yer alarak, bireyin konu ile ilgili davranış pozisyonu belirlenmeye çalışılır (Karagöz ve Ekici, 2004; Tavşancıl, 2014). Bu ölçek tipinde, ölçülmek istenen durumla ilgili olumlu ve olumsuz çok sayıda ifade kullanılmaktadır. Bu çalışmada, toplamda 17 sorudan oluşan ölçek 5’li Likert olarak hazırlanmış olup ölçülmek istenen tutumla ilgili ise “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevaplar yer almaktadır. Bu cevaplar neticesinde her cevaplayıcı, ölçekteki her ifadenin kapsadığı tutum objesine katılma ya da katılmama derecesini bildirmiş olmaktadır (Tavşancıl, 2014). Ayrıca; bu çalışmada, ölçekteki unsurlar arasında karşılaştırma yapmak ve onların önem derecelerini belirlemek amacı ile mevcut unsurlara ağırlık verilmiş ve ağırlıklar ise unsurların yüzde değerleri ile çarpılarak toplanması neticesinde skor değerler elde edilmiştir (Everest ve Yercan, 2016).

Bulgular ve Tartışma

Çalışmanın araştırma bulgularında, organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerden elde edilen sonuçlarda ilk olarak, üreticilerin sosyo-ekonomik yapısına değinilmiştir. Sonrasında ise organik zeytincilik yapan üreticilerin organik tarım konusundaki bilgi düzeylerinin saptanmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Üreticilerin Sosyo-Ekonomik Yapısı

Tarımsal faaliyette bulunan üreticiler için yaş kriterinin, onların üretim sonuçları üzerinde farklı etkilere sahip olduğu bilinmektedir (Köksal, 2009). Çünkü, üreticilerin yaşlarındaki değişime bağlı olarak onların tercihlerinin de değişmesi beklenmektedir. Bu durumdan hareketle, üretici yaşının belirlenmesinin işletme faaliyetleri açısından önemli olduğu söylenebilir. Çalışmada, organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin %44,7’sinin 47-59 yaş aralığında olduğu, %31,4’nün 60 yaş ve üzerinde olduğu, %19,8’inin 34-46 yaş aralığında olduğu ve %4,1’inin ise 21-33 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin genel yaş ortalaması ise 53,6 olarak bulunmuştur. Bu durum, işletme grupları açısından incelendiğinde; 1. grup (%46,1) ve 2. grup (%61,1) işletmelerde üreticilerin önemli bir kısmının 47-59 yaş aralığında olduğu ve 3. grup işletmelerde ise üreticilerin %41,7’sinin 34-46 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin ortalama (\bar{X}) yaşları ise 1. grup işletmelerde 53,8, 2. grup işletmelerde 55,5 ve 3. grup işletmelerde ise 47,5 olarak belirlenmiştir. Gökçeada ilçesinde, organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin işletme grupları bakımından yaş dağılımları incelendiğinde; üreticilerin büyük çoğunluğunun 34 ile 59 yaş aralığında olduğu söylenebilir. Köksal (2009) tarafından yürütülen bir çalışmada, organik zeytincilik faaliyetinin genellikle orta yaş ve üzeri üreticiler tarafından yapıldığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; araştırma alanından elde edilen bulgular ile daha önceki araştırma sonuçlarının benzer olduğu ve organik zeytincilik yapan üreticilerin önemli bir kısmının orta yaş ve üzerinde olduğunu söylemek mümkündür.

Eğitim düzeyi, üreticilerin sosyo-ekonomik durumlarını ortaya koymada etkili olan bir faktördür (Köksal, 2009). Bu faktörün ise kişilerin davranış ve tercihleri üzerinde olumlu ya da olumsuz etkilerinin olduğu söylenebilir. Bu çalışmada, üreticilerin önemli bir kısmının ilkökul mezunu (%40,5), %29’unun ortaokul mezunu, %19’unun lise mezunu, %7,4’ünün üniversite mezunu ve çok az sayıdaki üreticinin ise okur-yazar (%4,1) olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin ortalama eğitim süresi ise 7,5 yıldır. Bu durum, işletme grupları açısından incelendiğinde; 1. grup işletmelerde üreticilerin %42,8’inin ve 2. grup işletmelerde üreticilerin %38,9’unun ilkökul mezunu olduğu, 3 grup işletmelerde ise üreticilerin %41,7’sinin ortaokul mezunu olduğu belirlenmiştir. İncelenen işletmelerde, okuma-yazma bilmeyen üreticilerin hiç olmaması, yaklaşık yarısına yakının ilkökul mezunu olması (%40,5) ve yarısından fazlasının da ilkökuldan daha yüksek bir eğitim seviyesine (%59,5) sahip olması durumundan hareketle, bu üreticilerin tarımsal yeniliklere uyum süreçlerinin diğer üreticilere göre daha kolay olabileceği sonucuna

ulaşılabilir. Ege bölgesinde yürütülen bazı çalışmalarda, organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin sırasıyla %82,3'ünün ve %60'ının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir (Olgun ve ark., 2008; Köksal, 2009). Bu sonuçlara göre; ilçede organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin eğitim seviyelerinin daha önce yürütülen çalışmalardaki üreticilere nazaran daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle; ilçede organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin önemli bir kısmının ilkökuldan daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olması, onların tarımsal gelişmelerle ilgili yenilikleri ve uygulamaları takip etmeme ya da uygulayamama gibi olumsuzlukları en aza indirmede ve bu faaliyet ile ilgili karar verme eğilimlerinde etkili olması beklenmektedir.

İncelenen işletmelerde, üreticilerin %48,8'inin hane halkı birey sayısının 1-3 kişi arasında olduğu, %47,1'inin 4-6 kişi arasında olduğu ve %4,1'inin ise 7 kişi ve üzerinde olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin ortalama hane halkı büyüklüğü ise 3,7 kişi olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre; ilçedeki organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin büyük çoğunluğunun küçük aile işletmelerinden oluştuğunu söylemek mümkündür. Ege bölgesinde yürütülen bir çalışmada, organik zeytincilik yapan üreticilerin %30,4'ünün hane halkı sayısının 3 kişiden, %21,6'sının ise 4 kişiden oluştuğu saptanmıştır. Ege bölgesinde yürütülen bir başka çalışmada, hane halkı büyüklüğünün 3,2 kişi ile 4 kişi arasında değiştiği ve ortalama kişi sayısının 3,5 olduğu belirlenmiştir (Olgun ve ark., 2008; Köksal, 2009). Bu sonuçlara göre; daha önce yürütülen çalışmanın bulguları ile araştırma alanından elde edilen sonuçların birbirine yakın olduğu söylenebilir. İlçedeki üreticilerin ortalama hane halkı büyüklüğünün (3,7 kişi) ise Türkiye'nin hane halkı büyüklüğü ortalamasının (3,4 kişi) biraz üzerinde olduğunu söylemek mümkündür (TUİK, 2017).

Üreticilerin tarımsal faaliyet deneyimi ortalama 24,9 yıl, zeytincilik deneyimi ortalama 15,8 yıl ve organik zeytincilik deneyimi ise ortalama 8,3 yıl olarak bulunmuştur. Bu durum işletme grupları açısından incelendiğinde; üreticilerin tarımsal faaliyet, zeytincilik ve organik zeytincilik deneyimleri sırasıyla; 1. grup işletmelerde 24,1 yıl, 12,6 yıl ve 8,1 yıl olarak, 2. grup işletmelerde 29,9 yıl, 15,2 yıl ve 9,6 yıl olarak, 3. grup işletmelerde ise 24,2 yıl, 15 yıl ve 7,4 yıl olarak belirlenmiştir. Ege bölgesinde yürütülen bir çalışmada, üreticilerin tarımla uğraştığı sürenin ortalama 36,9 yıl olduğu, zeytin yetiştiriciliği yaptığı sürenin 36,3 yıl olduğu ve organik zeytincilik yaptığı sürenin ise 4,6 yıl olduğu saptanmıştır (Olgun ve ark., 2008). Bu sonuçlara göre; ilçede organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin Ege bölgesindeki üreticilerden, tarımsal faaliyet ve zeytincilik bakımından daha az deneyime sahip olduğu, organik zeytincilik bakımından ise daha fazla deneyime sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca, organik zeytincilik faaliyeti ile uğraşan üreticilerin bu faaliyet süreleri dikkate alındığında; ilçedeki üreticilerin tarım, zeytincilik ve organik zeytincilik ile uğraşma sürelerinin yıl olarak farklı dönemlerde olduğunu ve onların üretim faaliyetleri arasındaki geçişleri ise yıl bazında kademeli olarak gerçekleştirdikleri ifade edilebilir.

Üretici beyanları doğrultusunda, onların bir yıllık tarımsal faaliyetleri sonucunda elde ettikleri tarımsal

gelirler incelendiğinde; elde edilen gelirin en fazla 50,001₺-60,000₺ (%10,7) arasında olduğu, en düşük gelirin ise 10,001₺-20,000₺ (%6,6) arasında olduğu belirlenmiştir. Bu durum, işletme grupları açısından incelendiğinde; 1. grup işletmelerde elde edilen gelirin en fazla 40,001₺-50,000₺ arasında olduğu, 2. grup ve 3. grup işletmelerde ise 60,001₺ ve üzerinde olduğu saptanmıştır. Ayrıca, üreticilerin önemli bir kısmının çiftçilik (%53,7) dışında tarım dışı işlerle de (%46,3) uğraştığı belirlenmiştir. Buna göre; üreticilerin %39,3'ünün 20,001₺-30,000₺ arasında tarım dışı gelire sahip olduğu, 1. grup (%42,1) ve 3. grup (%50) işletmelerde elde edilen gelirin en fazla 20,001₺-30,000₺ arasında olduğu, 2. grup (%30,0) işletmelerde ise bu miktarın 30,001TL-40,000TL arasında olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; ilçedeki üreticilerin büyük çoğunluğunun (%76,8) orta gelir ve üzeri gelir grubuna sahip üreticilerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Ayrıca, ilçedeki üreticilerin büyük çoğunluğunun (%39,3) tarım dışı gelir düzeyinin 20,001₺-30,000₺ arasında olduğu söylenebilir. Üreticilerin tarımsal gelirlerine ilave olarak tarım dışı gelirlere de sahip olması, onların organik zeytincilik faaliyetinin gelişimini olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir.

Kırsal alanda yaşayan üreticilerin yapmış oldukları faaliyet alanlarıyla ilgili sermaye birikimlerini ve ekonomik yetersizliklerini dengelemek adına bir destek oluşturmak için bir araya gelme mecburiyetleri doğabilir. Kırsal alandaki bu birleşmeler, genelde kooperatifçilik şeklinde kendini göstermektedir (Akın, 2008). Buna göre; ilçedeki üreticilerin %55,4'ünün kooperatiflere üye olduğu ve %44,6'sının üye olmadığı belirlenmiştir. Kooperatife üye olan üreticilerin ise %14,1'inin tarım kredi kooperatiflerine, %39,7'sinin köy kalkınma kooperatiflerine ve %1,6'sının birden fazla kooperatife üye oldukları saptanmıştır. Bu durum, işletme grupları açısından incelendiğinde; 1. grup (%56) ve 3. grup (%66,7) işletmelerde kooperatife üye olanların sayısının üye olmayanlara göre daha fazla olduğu, 2. grup (%55,6) işletmelerde ise kooperatife üye olanların sayısının üye olmayanlara göre daha az olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; üreticilerin önemli bir kısmının köy kalkınma kooperatiflerine üye olduğu ve bazılarının ise birden fazla kooperatife üye olarak, çeşitli girdilerini değişik yerlerden temin etme eğiliminde oldukları görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar, kırsal alanda örgütlenme kavramının halen daha önemini yeterince anlaşılamamış olmasının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Bu nedenle; ilçedeki kooperatiflerin, üreticilere yönelik faaliyetlerinde daha etkin ve onları destekleyici uygulamalara daha fazla ağırlık vermelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Üreticilerin büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapma durumları incelendiğinde; üreticilerin %65,3'ünün hayvancılık faaliyeti ile uğraştığı ve %34,7'sinin ise bu alanda faaliyet göstermediği belirlenmiştir. İşletmelerde büyükbaş hayvancılık faaliyeti ile uğraşan üretici sayısının oldukça az olduğu (%3,3), buna karşın küçükbaş hayvan (keçi ve koyun) yetiştiriciliğinin (%50,4) ise yaygın olarak işletmelerin tamamında yapıldığı görülmüştür. Bu durum, işletme grupları açısından incelendiğinde; 1. grup, 2. grup ve 3. grup işletmelerin küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapma oranları sırasıyla %51,6, %61,1 ve %25 olarak

belirlenmiştir. Genellikle, işletmelerde hayvancılık faaliyeti bitkisel üretimden geriye kalan zamanı değerlendirilmede önemli rol oynamaktadır. Hatta, verimli çalışan bir tarım işletmesinde toplam sermayenin en az %25'inin hayvan sermayesinden oluşması beklenmektedir (Akın, 2008). Bunun nedeni olarak da hayvan sermayesi sayesinde yeterli gübreye sahip olan işletmelerin, bu gübreyi bitkisel üretimlerinde girdi olarak kullanma istekliliği olarak gösterilebilir. Ayrıca, hayvan sermayesinin işletme verimini arttırmadaki rolünün yanısıra sürekli nakit akışı sağlayabilen bir faydası da bulunmaktadır. Bu durumda, ilçede organik zeytincilik faaliyetinin yanında hayvancılık faaliyetiyle de uğraşan üreticilerin, hayvancılık yapmayan üreticilere nazaran daha avantajlı olduğu söylenebilir.

Üreticilerin organik zeytincilikle ilgili bilgi kaynakları incelendiğinde; 7 farklı bilgi kaynağının olduğu ve bunun %35,3'ünü tarım il/ilçe müdürlüğü, %20,8'ini önder çiftçi, %18,9'unu komşu/arkadaş, %13,5'ini kooperatif/birlik, %7,6'sını ziraat mühendisi/teknisyen, %2,9'unu basılı yayınlar ve %1'ini ise üniversiteler oluşturduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; üreticilerin en fazla bilgi aldığı kaynağın tarım il/ilçe müdürlüğü, en az bilgi aldığı kaynağın ise üniversiteler olduğu görülmüştür. Bu durum, işletme grupları açısından incelendiğinde; 1. grup (%33,2), 2. grup (%50) ve 3. grup (%34,4) işletmelerde üreticilerin en fazla bilgi aldığı kaynağın tarım il/ilçe müdürlüğü olduğu, en az bilgi aldığı kaynakların ise basılı yayınlar ve üniversite olduğu görülmüştür. Ege bölgesinde yürütülen bir çalışmada, üreticilerin organik zeytincilik faaliyeti ile ilgili 11 farklı bilgi kaynağının olduğu, söz konusu bilgi kaynaklarından ilk üçünün ise arkadaş veya komşu, ziraat mühendisleri ve tarım satış kooperatifi (Tariş) olduğu belirlenmiştir (Olgun ve ark., 2008). Bu sonuçlara göre; organik zeytincilik faaliyetiyle ilgili bilgi kaynaklarına ilişkin daha önce yürütülen çalışma sonuçları ile araştırma alanından elde edilen sonuçların benzer olduğu söylenebilir. Bu durumdan hareketle; ilçedeki üreticilerin organik zeytincilik faaliyeti ile ilgili farklı bilgi kaynaklarını kullanarak, bu faaliyet alanındaki eksiklerini gidermeye çalışmasının organik zeytincilik faaliyetini bilinçli olarak devam ettirme çabasında olduklarının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Üreticilerin Organik Tarım Konusundaki Bilgi Düzeyi ve Yaklaşımları

Araştırmanın bu bölümünde, Likert ölçeği kullanılarak organik zeytin yetiştiriciliği yapan üreticilerin organik tarım konusundaki bilinç düzeyleri değerlendirilmiştir (Çizelge 2). Likert ölçeğinden elde edilen veriler doğrultusunda; üreticilerin organik tarım konusundaki bilgi düzeyi ve yaklaşımlarının değerlendirilmesinde ölçek sonuçlarının doğru yorumlanabilirliğini ve güvenilirliğini arttırmak için bu alanda faaliyet gösteren 121 üreticiden elde edilen verilerin tamamının birlikte değerlendirilmesine karar verilmiştir. Bu değerlendirmeden önce ise verilerin istatistiki açıdan analizlere uygunluğunu ölçmek adına hazırlanmış olan anket sorularından toplanan verilere güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu analiz yapılırken analizin temel koşullarından biri olan üreticilere ilişkin bireysel özelliklerin analize dahil edilmeme koşulu dikkate

alınarak, üreticilerin organik tarım konusundaki bilgi düzeyi ve yaklaşımlarını ölçen 17 sorunun güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Analizi sonuçlarına göre; Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,762 olarak bulunmuştur. Buna göre; 17 sorulu ölçeğin çalışmaya uygun ve “yüksek güvenilirlik düzeyine sahip” olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca; Hotelling T2 testine göre, soru ortalamaları arasındaki fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (4776,742; P=0,000).

Araştırma sonuçlarına göre; organik zeytin üreticilerinin büyük çoğunluğunun “organik ürünler, doğa ve canlılara dost bir üretim şekliyle üretilen ürünlerdir” kavramına katıldığı veya kesinlikle katıldığı belirlenmiştir. Bu durum, üreticilerin organik ürünlerin üretilme amacını doğru olarak bildiklerini ve organik tarımın hedefleri konusunda da bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. “Organik tarım gelişmiş ve modern bir üretim sistemidir” kavramına üreticilerin büyük çoğunluğunun katıldığı veya kesinlikle katıldığı (%90,9), az sayıda üreticinin (%9,1) ise bu kavram konusunda kararsız olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; bu kavrama katılan üreticilerin, organik tarımın geleneksel tarıma göre daha gelişmiş ve modern bir üretim sistemi olduğu konusunda hem fikir olduklarını göstermektedir. Bu konuda kararsız olan üreticilerin ise geleneksel ve organik tarımın işleyişi hakkında bilgilendirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

“Organik tarımda, sağlığa ve doğaya zararlı kimyasallar kullanılmaz” kavramına üreticilerin büyük çoğunluğu katılırken, %1,7'sinin kararsız olduğu ve az sayıda üreticinin (%0,8) ise bu kavrama katılmadığı belirlenmiştir. Buna göre; bu kavrama katılan üreticilerin, organik tarımın kimyasallar kullanmadan yapılması gereken bir üretim faaliyeti olmasının bilincinde olduklarını göstermektedir. Bu kavrama katılmayan ve kararsız olduğunu düşünen üreticilerin ise organik tarımın ilkeleri ve bu üretim sisteminin amaçları konusunda bilgilendirilmelerinin gerekli olduğu düşünülmektedir. “Organik üretim, mevzuatlara uygunluğu onaylanmış, yeşil gübreleme ve biyolojik mücadele yöntemleri ile yapılır” kavramına üreticilerin büyük çoğunluğu (%85,2) katılmakta iken az sayıda üreticinin bu kavramla ilgili kararsız olduğu ve bu kavrama katılmadığı belirlenmiştir. Buna göre; bu kavrama katılan üreticilerin, organik tarım faaliyetinin mevzuatlara uygun olarak gerçekleştirilen bir üretim sistemi olduğu konusunda bilinçli olduklarını göstermektedir. Bu kavrama katılmayan ve kararsız olan üreticilerin ise organik tarım sürecinde gerçekleştirmeleri gereken mevzuatlara dayalı uygulamalar hakkında bilgi sahibi olmalarının gerekli olduğu düşünülmektedir. “Organik tarım, geleneksel (konvansiyonel) tarıma göre daha bilgi ve emek yoğun bir üretim tarzıdır” kavramına üreticilerin %59,5'inin katıldığı veya kesinlikle katıldığı, %23,9'u kararsız olduğu ve %16,9'u ise katılmadığı veya kesinlikle katılmadığı görülmüştür. Buna göre; üreticilerin yaklaşık %60'ının organik tarım ile geleneksel tarım arasındaki farkı değerlendirebilecek bilgi birikimine sahip olduğu, diğer üreticilerin ise her iki üretim faaliyeti arasındaki farklara ilişkin yeterince bilgi sahibi olmadıkları söylenebilir. Bu konuda bilgi sahibi olmayan üreticilere ise her iki üretim faaliyetinin özellikleri ile ilgili eğitim çalışmalarının yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 2 Üreticilerin organik tarıma ilişkin bilgi düzeyi ve yaklaşımları

Table 2 The knowledge level and approaches towards organic agriculture of farmers

Organik tarıma ilişkin kavramlar	Seviye					S	SR
	(Ö1)	(Ö2)	(Ö3)	(Ö4)	(Ö5)		
Organik ürünler, doğa ve canlılara dost bir üretim şekliyle üretilen ürünlerdir	0	0	0	91,7	8,3	408,3	(4)
Organik tarım gelişmiş ve modern bir üretim sistemidir	0	0	9,1	81,0	9,9	400,8	(9)
Organik tarımda, sağlığa ve doğaya zararlı kimyasallar kullanılmaz	0	0,8	1,7	71,9	25,6	422,3	(1)
Organik üretim, mevzuatlara uygunluğu onaylanmış, yeşil gübreleme ve biyolojik mücadele yöntemleri ile yapılır	0	0,8	14,0	73,6	11,6	396,0	(11)
Organik tarım, geleneksel (konvansiyonel) tarıma göre daha bilgi ve emek yoğun bir üretim tarzıdır	1,7	14,9	23,9	52,9	6,6	347,8	(14)
Organik tarım dünyada giderek yaygınlaşan bir üretim sistemi haline gelmiştir	0	3,3	6,6	80,2	9,9	396,7	(10)
Organik ürünler, geleneksel (konvansiyonel) ürünlerden daha sağlıklıdır	0	2,5	0	74,4	23,1	418,1	(2)
Organik tarımla ilgili bir kooperatif kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır	0	3,3	12,4	61,2	23,1	404,1	(5)
Organik tarım için devlet tarafından verilen destekler yeterlidir	1,7	88,4	9,9	0	0	208,2	(16)
Organik tarımın yaygınlaşması ilçe ekonomisine katkı sağlar	0	2,5	4,1	82,6	10,7	401,2	(8)
Organik tarım, çok gelir getiren bir üretim sistemidir	2,5	14,0	11,6	63,6	8,3	361,2	(13)
Kontrol ve sertifikasyon organik tarımın temel esaslarından biridir	0	4,1	9,1	80,2	6,6	389,3	(12)
Organik tarım, çevre kirliliğine çözüm olarak görülebilecek bir üretimdir	0	0	1,7	82,6	15,7	414,0	(3)
Organik tarım, girdi masraflarını azaltır	0,8	14,9	30,6	47,1	6,6	343,8	(15)
Organik tarıma başlamadan önce bu faaliyet ile ilgili eğitim alınmalıdır	0	0	9,1	78,5	12,4	403,3	(6)
Organik ürünler için mevcut pazarlama kanalları yeterlidir	6,6	85,1	8,3	0	0	201,7	(17)
Organik tarım faaliyeti yeni istihdam alanları yaratmaktadır	0	3,3	2,5	88,4	5,8	402,5	(7)

Ö1: Kesinlikle katılmıyorum, Ö2: Katılmıyorum, Ö3: Kararsızım, Ö4: Katılıyorum, Ö5: Kesinlikle katılıyorum, S: Skor, SR: Sıralama

“Organik tarım dünyada giderek yaygınlaşan bir üretim sistemi haline gelmiştir” kavramına üreticilerin %90,2’sinin katıldığı veya kesinlikle katıldığı, az sayıda üreticinin ise bu konuya katılmadığı ve kararsız olduğu belirlenmiştir. Bu durum, üreticilerin büyük çoğunluğunun organik tarımın birçok ülkede tercih edilen ve yaygınlaşan bir üretim sistemi olduğu konusunda bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. Bu kavrama katılmayan ve kararsız olan üreticilere ise organik tarımın gelişimi konusunda bilgi verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. “Organik ürünler, geleneksel (konvansiyonel) ürünlerden daha sağlıklıdır” kavramına üreticilerin %97,5’inin katıldığı veya kesinlikle katıldığı, %2,5’inin ise katılmadığı belirlenmiştir. Bu kavrama katılan üreticilerin, tarımsal üretimde kullanılan kimyasalların (ilaç, gübre gibi) insan ve toplum sağlığını olumsuz etkilediği ve organik tarımda bu kimyasallardan uzak bir üretim sistemi olduğu konusunda bilinçli olduklarını göstermektedir. Bu kavrama katılmayan üreticilere ise üretim aşamasında kullanılan kimyasalların insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin açıklanmasına ilişkin eğitim ve seminerlerin verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. “Organik tarımla ilgili bir kooperatif kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır” kavramına üreticilerin büyük çoğunluğu katılırken (%84,3), %12,4’ünün katılmadığı ve az sayıda üreticinin (%3,3) ise kararsız olduğu belirlenmiştir. Buna göre; bu kavrama katılan üreticilerin, organik tarımla ilgili

kooperatifleşme sürecine önem verdikleri ve ilçedeki mevcut kooperatiflerin ise istenilen ölçüde üretici beklentilerini karşılamadığı söylenebilir. Kooperatif kurulması konusunda kararsız olan ve bu kavrama katılmayan üreticilerin ise kooperatiflerin önemi, amaçları ve ilkeleri konusunda bilgilendirilmelerinin gerekli olduğu düşünülmektedir. “Organik tarım için devlet tarafından verilen destekler yeterlidir” kavramına üreticilerin %90,1’inin katılmadığı veya kesinlikle katılmadığı, %9,9’unun ise bu konuda kararsız olduğu belirlenmiştir. Bu kavrama katılmayan üreticilerin, devlet tarafından verilen destekleri yeterli görmediği ve bu faaliyetin geliştirilmesi açısından daha fazla desteğe ihtiyaçlarının olduğu görülmektedir. Bu nedenle, organik tarım faaliyetinin sürdürülebilirliği açısından devlet tarafından verilen destek ve teşviklerin artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu konuda kararsız olan üreticilere ise devlet tarafından verilen desteklere yönelik bilgilendirme toplantılarının yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. “Organik tarımın yaygınlaşması ilçe ekonomisine katkı sağlar” kavramına üreticilerin büyük çoğunluğunun katıldığı veya kesinlikle katıldığı (%93,3), %4,1’inin kararsız olduğu ve %2,5’inin ise katılmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre; kırsal alanda yaşayan ve özellikle tarımsal yeniliklere açık olan üreticilerin, tercih ettikleri üretimler sonucunda elde ettikleri gelirlerin, yaşadıkları bölge ekonomisine önemli katkılar sağladığı konusunda bilinçli oldukları görülmektedir. Bu nedenle;

üreticiler, organik tarım faaliyetlerinin yaygınlaşmasının ilçe ekonomisine önemli katkılar sağlamasını beklemektedir. Bu konuda kararsız olan ve buna katılmayan üreticilere ise çeşitli toplantı ya da seminerler ile bu faaliyetin ilçe ekonomisine sağlayabileceği avantajlar ifade edilebilir. “Organik tarım, çok gelir getiren bir üretim sistemidir” kavramına üreticilerin %71,9’unun katıldığı veya kesinlikle katıldığı, %11,6’sının kararsız olduğu ve %16,5’inin ise katılmadığı veya kesinlikle katılmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; ilçede organik tarım faaliyetini mevzuatlara uygun olarak yerine getirebilen ve uygun pazar bulabilen üreticilerin, organik tarım faaliyetinden memnun oldukları ve bu üretim faaliyetini ise gelir getiren bir üretim sistemi olarak kabul ettikleri görülmektedir. Bu üretim faaliyetini mevzuatlara uygun olarak gerçekleştiremeyen üreticilerin ise gelir miktarlarındaki farklılığa bağlı olarak bu üretim faaliyetiyle ilgili düşüncelerinin de değiştiği söylenebilir. “Kontrol ve sertifikasyon organik tarımın temel esaslarından biridir” bu kavrama da üreticilerin büyük çoğunluğunun katıldığı, az sayıda üreticinin ise kararsız olduğu ve katılmadığı görülmüştür. Bu kavrama katılan üreticilerin, organik tarımın amacı, önemi, ilkeleri ve üretim faaliyeti ile ilgili mevzuatlara ilişkin bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Bu konuda kararsız olan ve bu kavrama katılmayan üreticilerin ise organik tarım üretiminin gerçekleştirilme esasları konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığını söylemek mümkündür. Bu nedenle; üreticilere, organik tarım kontrolü ve buna ilişkin sertifikasyon işlemleri ile ilgili bilgilendirme toplantılarının yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. “Organik tarım, çevre kirliliğine çözüm olarak görülebilecek bir üretimdir” kavramına üreticilerin %98,3’ünün katıldığı veya kesinlikle katıldığı, %1,7’sinin ise kararsız olduğu belirlenmiştir. Bu kavrama katılan üreticilerin, organik tarımın temel esaslarından biri olan doğa ve çevreye zarar vermeme ilkesine bağlı olarak gerçekleştirilen bir üretim şekli olduğu konusunda bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. Bu konuda kararsız olan üreticilere ise organik tarımın doğa ve çevre üzerindeki etkileri ile ilgili bilgilendirme toplantılarının yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. “Organik tarım, girdi masraflarını azaltır” kavramına üreticilerin %53,7’sinin katıldığı veya kesinlikle katıldığı, %30,6’sının kararsız olduğu ve %15,7’sinin ise katılmadığı veya kesinlikle katılmadığı belirlenmiştir. Organik tarımda, organik tohum ve gübre üretimine ağırlık verilmesinin üreticilerin girdi masraflarını azaltması beklenmektedir. Bu durumdan hareketle; bu kavrama katılan üreticilerin, organik tohum ve gübre üretimlerinin yaygınlaşması ile girdi masraflarının azalacağı konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Bu konuda kararsız olan ve bu duruma katılmayan üreticilerin ise organik tarımda kullanılan girdiler ve bu girdilere ilişkin masraflar konusunda bilgilendirilmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. “Organik tarıma başlamadan önce bu faaliyet ile ilgili eğitim alınmalıdır” kavramına üreticilerin %90,9’unun katıldığı veya kesinlikle katıldığı, %9,1’inin ise kararsız olduğu belirlenmiştir. Bu kavrama katılan üreticilerin, organik tarımın bilgi ve eğitim gerektiren bir üretim faaliyeti olduğunun bilincinde olduklarını göstermektedir. Bu konuda kararsız olan üreticilere ise organik tarımdan

beklenen üretim hedeflerine ulaşmak için bu faaliyet alanı ile ilgili belli bir bilgi birikimine ve donanımına sahip olunmasının gerekliliğine ilişkin bilgilendirilme toplantılarının yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. “Organik ürünler için mevcut pazarlama kanalları yeterlidir” kavramına üreticilerin büyük çoğunluğunun katılmadığı veya kesinlikle katılmadığı (%91,7), %8,3’ünün ise kararsız olduğu belirlenmiştir. Bu kavrama katılmayan üreticilerin, organik ürün satışlarını gerçekleştirdikleri pazarlama kanallarını yetersiz buldukları, daha fazla ve farklı pazarlama kanallarına ihtiyaçlarının olduğu görülmektedir. Bu nedenle, organik tarımdaki sürdürülebilirliğin sağlanması açısından üreticilerin mevcut pazarlama olanaklarının geliştirilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Bu konuda kararsız olan üreticilere ise mevcut pazarlama olanakları hakkında bilgi verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. “Organik tarım faaliyeti yeni istihdam alanları yaratmaktadır” kavramına üreticilerin %94,2’sinin katıldığı veya kesinlikle katıldığı, %2,5’inin kararsız olduğu ve %3,3’ünün ise katılmadığı belirlenmiştir. Bu kavrama katılan üreticilerin organik tarım faaliyetini bir yenilik olarak kabul ettiği ve bu faaliyetinde ilçe tarımına yeni işletme ve işletmeciler kazandıracak bir üretim sistemi olduğunun bilincinde olduklarını göstermektedir. Bu konuda kararsız olan ve bu kavrama katılmayan üreticilerin ise organik tarım faaliyetinin yaygınlaştırılması neticesinde, ilçe ekonomisine sağlayacağı imkân ve faydalar konusunda bilgilendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 2’deki Likert ölçeğinin skor hesaplaması sonuçlarına göre; organik zeytin üreticilerinin, organik tarım konusunda en fazla bilinç düzeyinin “organik tarımda, sağlığa ve doğaya zararlı kimyasallar kullanılmaz” kavramına ilişkin olduğu belirlenmiştir. Bu kavramı ise sırasıyla “organik ürünler, geleneksel (konvansiyonel) ürünlerden daha sağlıklıdır”, “organik tarım, çevre kirliliğine çözüm olarak görülebilecek bir üretimdir”, “organik ürünler, doğa ve canlılara dost bir üretim şekliyle üretilen ürünlerdir”, “organik tarımla ilgili bir kooperatif kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır”, “organik tarıma başlamadan önce bu faaliyet ile ilgili eğitim alınmalıdır”, “organik tarım faaliyeti yeni istihdam alanları yaratmaktadır”, “organik tarımın yaygınlaşması ilçe ekonomisine katkı sağlar”, “organik tarım gelişmiş ve modern bir üretim sistemidir”, “organik tarım dünyada giderek yaygınlaşan bir üretim sistemi haline gelmiştir”, “organik üretim, mevzuatlara uygunluğu onaylanmış, yeşil gübreleme ve biyolojik mücadele yöntemleri ile yapılır”, “kontrol ve sertifikasyon organik tarımın temel esaslarından biridir”, “organik tarım, çok gelir getiren bir üretim sistemidir”, “organik tarım, geleneksel (konvansiyonel) tarıma göre daha bilgi ve emek yoğun bir üretim tarzıdır”, “organik tarım, girdi masraflarını azaltır”, “organik tarım için devlet tarafından verilen destekler yeterlidir” ve “organik ürünler için mevcut pazarlama kanalları yeterlidir” kavramları izlemektedir. Bu sonuçlara göre; ilçede organik zeytin yetiştiriciliği yapan üreticilerin, organik tarım oluşturan temel ilkeler konusunda oldukça bilinçli oldukları ve gerçekleştirdikleri organik tarım faaliyetlerini de belli bir bilgi birikimine sahip olarak devam ettirme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Teşekkür

Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası: FBA-2017-1220

Kaynaklar

- Akın A. 2008. Akşehir İlçesinde Organik Çilek Yetiştiriciliğinin Benimsenmesi ve Yayılması Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Aktürk D. 2009. Gökçeada'da organik ve konvansiyonel zeytin üretiminin karşılaştırmalı analizi, 1. Gap Organik Tarım Kongresi. Şanlıurfa. 1-2 Kasım, 439-450.
- Anonim 2016. Gökçeada İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Kayıtları. Gökçeada.
- Emecen MF. 2002. İmrostan İmroz ve Gökçeada'ya Bir Adanın Tarihi Geçmişi. Gökçeada: Gökçeada Belediyesi Yayınları. ss:53-58.
- Everest B, Egesel B, Tan S. 2010. Organik ada: Gökçeada. Türkiye IV. Organik Tarım Sempozyumu. Erzurum. 28 Haziran - 1 Temmuz, 174-177.
- Everest B, Yercan M. 2016. Kooperatif ortaklarının kooperatifçilik ilkelerini algılamaları üzerine bir araştırma: tarım kredi kooperatifleri örneği. Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg., 53: 67-73.
- Karagölge C, Peker K. 2002. Tarım ekonomisi araştırmalarında tabakalı örnekleme yönteminin kullanılması. Ankara Üniv. Zir. Fak. Derg., 33: 313- 316.
- Karagöz Y, Ekici S. 2004. Sosyal bilimlerde yapılan uygulamalı araştırmalarda kullanılan istatistiksel teknikler ve ölçekler, Çukurova Üniv. İİBF Derg., 5: 25-43.
- Köksal Ö. 2009. Organik Zeytin Yetiştiriciliğine Karar Verme Davranışı Üzerinde Etkili Olan Faktörlerin Analizi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Lansink AO, Pietola K, Backman S. 2002. Efficiency and productivity of conventional and organic farms in Finland 1994-1999. Europ. Rev. Agr. Econ., 29: 51-65. DOI:10.1093/erae/29.1.51

- Nakıboğlu B. 2007. Tüketime çevreci boyutu: çevreci tutum ve davranışlara göre Pazar bölümlenmesi. Çukurova Üniv. Sosyal Bilimler Derg., 16: 423-438.
- Olgun A, Artukoğlu M, Adanacioğlu H. 2008. Bazı organik ürünlerin pazarlama kanallarının etkinliğinin belirlenmesi ve en uygun pazarlama modelinin geliştirilmesi üzerine bir araştırma. Proje No: 104K018. Ankara.
- Özdamar K. 2013. Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi (9. Basım). Eskişehir.Nisan Kitabevi. ISBN: 978-975-6428-51-1
- Özsayın D, Karaman S, Karahan H. 2015. Organik zeytin yetiştiriciliğine karar vermede etkili olan faktörler: Gökçeada örneği. GAP VII. Tarım Kongresi. Şanlıurfa. 28 Nisan-1 Mayıs, 121-128.
- SPSS 2008. SPSS Statistics Base 17.0 for Windows User's Guide. Chicago. SPSS Inc. ISBN: 978-1-56827-400-3
- Tavşancıl E. 2014. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi (5. Basım). Ankara.Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN: 978-605-133-740-1
- TUİK 2017. Tarım İstatistikleri (İstatistiklerle Aile). Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24646> (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2018)
- Tunalioglu R. 1995. Önemli Zeytin Üreticisi Ülkelerin Zeytinciliği ile Türkiye Zeytinciliğinin Bazı Yönlerden Karşılaştırılması. İzmir. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Ege İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği Yayın. 347s.
- Tzouvelekas V, Pantzios CJ, Fotopoulos C. 2001. Technical efficiency of alternative farming systems: the case of Greek organic and conventional olive-growing farms. FoodPolicy, 26: 549-569. DOI: 10.1016/S0306-9192(01)00007-0
- Ural A, Kılıç İ. 2006. Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi (2. Basım). Ankara. Detay Yayıncılık. ISBN: 975-89-69-17-X
- Uzgören N. 2012. Bilimsel Araştırmalarda Kullanılan Temel İstatistiksel Yöntemler ve SPSS Uygulamaları (2. Basım). Bursa. Ekin Yayınevi. ISBN: 978-605-5335-33-5